

בשבילי הנהגתו – מאמר מערכת

ובפרט בשנת השביעית לידע הלכותיה כמעט אי אפשר בלא לימוד הספר דרך אמונה, ואיברדי בי מדרשא ונמסרים בשנה זו במקומות התורה שיעורים רבים המיוסדים על הספר.

הספר הודפס בכמה וכמה גוונים, קיצור דרך אמונה, דרך אמונה מבואר עם הוספות, דרך אמונה על המשניות, מחולק כשונה הלכות, ובעוד אופנים וגוונים, והופץ ברחבי תבל, וכפי שהתבטא רב מרכז ב"ב הגר"י א דינר כי דרך אמונה לא שייך בלי רוח הקודש, כל הנקודות וכל המקורות, לומדים את זה שעה ויוצאים שיכורים מהתפעלות, כמה אפשר לפלפל ולדייק בכל מילה, למה כאן הוסיף וכאן לא הוסיף.

וכן עוד הרבה ספריו, ארחות יושר בדרכי העליה בעבודת ה', שונה הלכות על כל חלקי המשנ"ב, ועוד ספרים רבים ועצומים, ספרים נוראים בעמקות נוראה ובידיעת התורה ובגאונות נוראה, ויצאו רבותינו מגדרם בשבחם.

מסירת התורה – תשובותיו בהלכה

אלפי ספרי שו"ת נתחברו במשך השנים מתשובות רבינו שהשיב להם רבינו בע"פ ובכתב, ובכל עניני חיים, ויש עוד אלפי אנשים שבידם אוצרות גנזכים מלאים בשו"ת מרבינו, הרי זה דבר בלתי נתפס, וכן שיושבים וחושבים כיום שאף על האוקמיתות הכי דחוקות יש ע"כ תשובות מרבינו, עד כי בשנים האחרונות התבטא רבינו כי רוב השאלות הבאים בפניו ענה עליהם בעבר, ורק בשנה האחרונה ראינו שאפילו בענין הלכה ספציפי דעוסק במצווה פטור מהמצווה, יצאו ע"י הגר"ח"מ דרורי ג' כרכים מלאים באלפי תשובות ע"ז מרבינו.

והיה משיב בטוב ליבו לכל ועל הכל, (כפי שכתב הגאון ר' מאיר קסלר שליט"א, רבה של מודיעין עילית, במכתב ברכה לספר "תפארת ההלכה" שיו"ל ע"י הגר"ח"ח שציגל), "השיב לכל", כפשוטו "לכולם", כולם כולם, שבמשך עשרות שנים שלחו לו שאלות, רבבות מעמך בית ישראל, ראשי ישיבות, גדולי ההוראה, בעלי מוסר, אברכים, בחורים בישי"ג, בחורים בישי"ק, ילדים בת"ת קטן וגדול, מכל החוגים והעדות, ומכל קצווי תבל, לכולם ענה בחיבה ובאהבה, והיה הוא המשיב הגדול לכולם.

ודבר שני, "על הכל", כפי שציינו שעל הכל השיב, שאין תחום וחלק בתורה, שלא היה אפשר לשאול, אלא על הכל ממש, כל חלקי התורה.

למעלה מחודש חלף מהרגע המר והנמהר, היתמות מורגשת היטב בכל פינה, רועה ישראל נסתלק לגנוי מרומים, זכה דורינו החשוך לאור גדול בנשיאת קודש הקודשים באהבה ובחמלה את העם, שהעביר לנו את התורה המסורה לנו ממש רבינו ע"ה, ועמד כעמוד האש ההולך לפני המחנה להדריכנו בדרכי התורה, המאור הגדול נסתלק מעמנו, והחלל הוא עצום, ננסה להתנחם בכך שנצמד בשבילי הנהגתו, בדרכו, באורו, ונשרטט בפנינו מסילותיו.

מסירת התורה – נשיאת העם

בתשמ"ה כבה אור העולם, בהסתלקות רשכבה"ג מרנא הקה"י זיע"א, בלב מורתח נשא דברי מספד רשכבה"ג מרנא אבי עזרי זיע"א, ובתו"ד זעק וקרא כי "הניח בן כמותו", ראו העם את הקולות, ויחקקו זאת בליבם, ומאז רשכבה"ג מרנא דרך אמונה זיע"א נטל על עצמו חלק בנשיאת העם, לצד רבותינו מוסרי התרה מרנא אבי עזרי זיע"א, מרנא פוה"ד הגר"י זיע"א, מרנא אילת השחר זיע"א, לסייע בעדם, ושקמו הני כלבי חציפי שניסו לפגוע בהנהגת התורה לחם בהם בעוז.

מוסרי התורה הפליגו במאד בגדלות רבינו בפעמים רבות, ידוע התבטאות מרנא אבי עזרי בכינוס דגל התורה שנערך בשנת תשנ"ב, בזה"ל: אני רק נטפל לדבר מצווה, ב"ה יושבים כאן גדולי ישראל אפשר הכי גדול מה שיש לנו בעולם שלנו בהלכה ובכל דבר וכו', והדברים ארוכים וידועים בשער בת רבים ואכמ"ל, וכן רשכבה"ג מרנא אילת השחר התבטא בגדולותו, שאפילו בתקופת התנאים הוא היה נחשב ת"ח, וכשקיבל מכתב מהני חציפי שפגע בכבוד רבינו רח"ל, החוויר אילת השחר מכאב וזעק: הוא יתן מוסר למתמיד הדור על ביטול תורה?, ולאחר מות אותו חצוף, התבטא אילת השחר כי ההוא נצלה בגיהנם.

ופעם כשנשאל מרנא אילת השחר בענין ציבורי שהיה נידון על פעולת החרמה נגד א' מהני חציפי עקב התנהגותו הרעה, בתחילה הסתפק אם להגיב בחריפות כ"כ, אך ששמע שההוא רח"ל פגע וזלזל בדעת התורה מרבינו, מיד אמר שאף מה שרצו לעשות לא מספיק חריף.

מסירת התורה – ספריו

מביטים אנו בערגה על עשרות ספרי רבינו שהם מספרי היסוד בכל בית יהודי, ספרו הקדוש דרך אמונה שגדולי האומה יצאו מגדרם בהתפעלות כאשר יצא הספר.

מסירת התורה – הדרכת תלמודי התורה והשיבות

תלמודי תורה והשיבות נסמכו על שולחנו והדריכם בדרכי העליה, בשאלות רבות שעלו על שולחנו, ואף להם התמסר לעודד פתיחת ת"ת ושיבות, ולהרבות התורה ולסייע בעדם, עמד בעוז למען ישמרו תלמודי התורה והשיבות בטהרתם בדרכי רבותינו, וכאב מאד ששמע כי מבקשים להפריע ללמד צעירי הצאן את מעשה העקיפה ומכירת יוסף שהם מיסודות הדת, וחפצו להכניס לימודים זרים הנוגדים לרוח התורה, וכן הוקיע מעשי ריקים שהצבועים מייפים כביכול הוא לשם שמיים, ושהיו מוסדות שסרו מהדרך קרא בנחרצות לעזוב המוסד.

הכה על קדקדם ואמר להם גדל, קרא במכתבים ובע"פ פעמים רבות לא לבטל התורה בשום זמן, בסוף הזמן ובימי בין הזמנים, ועוד ימים שלצערינו ישנם המתרפים בהם.

ואמר בשם אביו מרנא הקה"י שאדרבא מי שצמחו להיות גדולי ישראל הם אלו שישבו והגו בתורה אף בימי פגרא, וצ"יין לזה דברי הגמ' בירושלמי בסוף ברכות, אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהם מן התורה מאד עמוד והתחזק בה, ואתה נוטל שכר כולן, (ממכתבו הציבורי האחרון).

בתקופת נגיף הקורונה, נלחם בכל עוז שלא יבטלו בני הישיבות מלימודם, ושביטול תורה היא המגיפה הכי גדולה, וכאב מאד מפעולות גורמי ממשל שלא מבינים חשיבות לימוד התורה, והורה לפתיחת מוסדות התורה תלמודי התורה והשיבות תוך שמירה ככל האפשר על כללי הבריאות.

גורמים רבים הציעו בפניו בנימוקים שונים ומשונים כנגד פתיחת המוסדות, אך דחה אותם רבינו בנחישות ותקיפות, ויום שמחה היה בעבורו ששמע שבסיוע שלוחי דרבנן נפתחו המוסדות במתכונת מסוימת, וכתב רשכבה"ג זיע"א יחד עם רשכבה"ג מרן ראש הישיבה שליט"א, אז במכתבם כי אדרבא היא המגן והמושיע בעת הזאת.

רבינו עודד בני הישיבות ללימוד ההלכות, ובבין הזמנים תשרי השתא טרח להשתתף בכינוס האדיר שנערך ע"י מכון שיח אמונה והאיחוד בהיכל ארנה בירושלים, וקרא לאלפי בני הישיבות להתחזק בלימוד דיני שמיטה, ובכינוס האחרון בו השתתף כחודש טרם כבה המאור, סיום הדף היומי בהלכה ע"י ארגון דרשו, הביע רצונו הטהור להשתתף במעמד למרות חולשתו הגדולה וטרח ונסע לחזק ולקרוא לעמלי התורה בני הישיבות ואברכי הכוללים בחשיבות לימוד דף היומי בהלכה.

מסירת התורה – דאגתו לכוללים

עודד מאד את אברכי הכוללים להוציא ספרים מחידושי תורתם, וברך רבים כי יפקדו בזכות הוצאת הספרים, ונזקף לזכותו הגדולה מאות הספרים שיצאו בהוראתו, (ואף לצעירי הצאן עודד לכתוב חידושי תורתם).

בנוסף להדרכת הכוללים ואברכי הכוללים בדרכי החיים אף לרווחתם הכלכלית דאג במאד, וידוע תיעוד המרטיט

ויש לחדד שאמנם רוב רובם של תשובות היו "בתיבות ספורות", [כן, לא, מותר, אסור, צ"ע, יתכן, אולי, וכל כיו"ב], אבל צריך לדעת שכל תשובה זהו "עולם מלא", שכל התורה אומרת כן, וכל התורה אומרת לא, וכל כיו"ב.

וסיפר הגרא"ח שציגל בשם הגר"י פאלק שליט"א מחברי המכון "דעת נוטה" (שבראשות בנו חביבו הגאון ר' יצחק שאול שליט"א), ונתנו לכל עורך "שעה" בשבוע, להכנס להתייעצות עם רבינו בעניני הספרים, וכל פעם כשהיה בא לרבינו זצוק"ל "לשעה אחת", והיה שואלו על כוונתו בתשובותיו, כסדר היה קם רבינו ממקומו, ומוציא ספרים מהארון, ומבאר שכאן בתשובה זו, כוונתו לרעק"א שם, ומוציא רעק"א ומראה את דבריו בפנים, ובתשובה זו התכוונתי לפמ"ג שם, ומוציא פמ"ג ומראה בפנים את דבריו, וכן הלאה והלאה, על כל תשובה ביאר כוונתו, לאיזה ספר התכוון, כאן חזו"א, וכאן שו"ע וכו'.

והיה "כל השולחן מתמלא ערימה של ספרים", שהראה מהיכן נלקחה כל תשובה ותשובה, ממש תשובות "בתיבות קצרות", אבל הכל מבוסס על כל התורה כולה, כפשוטו ממש, והכל מדויק ממש להפליא, בכל מילה ומילה, והדברים מבהילים.

מסירת התורה – הדרכת ארגונים

ארגונים רבים יכולים להוציא כרכים מלאים על נשיאתו אותם והתמסר בעבורם, והדריכם, וקרא ועורר הציבור לסייע בעד הנזקקים בחובת מצוות הצדקה, ויצא מגדרו בעבור זה, ובקושי ובעמל, הכל בדאגה עבור הנזקקים, וידוע דבימיו האחרונים אף מסר חפציו המקודשים לקופת העיר בעד זה, ארגונים מכל הגוונים, ארגוני קירוב, ארגוני צדקה, ארגוני חיזוק ועוד, טרח והשתתף בכינוסים שערכו במעונו וברחבי הארץ, והשיב לשאלותיהם המרובות.

מסירת התורה – הדרכת כשרויות

נטל חלק בכשרות המהודרת שארית ישראל, כבר משנותיה הראשונות כי היה בזה כבוד תורת מרנא אבי עזרי, שעלו חברי בד"ץ שארית ישראל, והשוחטים והבודקים, הדרך וכיוון שיהיה ע"פ פרטי ההלכה בדקדוקה ע"פ פסקי רבותינו זיע"א, כראוי לעלות על שולחן מלכים, שראה בזה ככשרות המועדפת והטובה ביותר לעמלי התורה, וטרח להשתתף בכינוסים שנערכו לחיזוק הכשרות.

יחד עם מרנא ראש הישיבה אילת השחר עודד צירוף גדולי ההוראה כחברי בד"ץ נוספים לכשרות המהודרת ונערך במעונם מעמדי הכתרה.

באדר ב' תשע"ט הורה לשד"ר ראה"ע ב"ב הרה"ג ר' אברהם רובינשטיין למנות לרבנות העיר ולכשרותה את הגרש"צ רזונבלט, והגרחי"א לנדא, ונערכו בו מספר שינויים ע"פ בקשתו, סמך על הכשרות וראה בה ככשרות מהודרת במאד וראויה לעם החרד לדבר ה'.

בו נראה רבינו דומע בכבי נורא, בפתחת מגבית למען רשת הכוללים יששכר באהליך שבראשות הרה"ג ר' אלחנן ויסבורד, בעת זעקת הגה"צ ר' חזקיהו מישקובסקי על אברך שלא קיבל חודשים רבים משכורת למען יוכל להחיות הנפשות והבית דל ממזון להשביע.

רבינו עמד וקרא לנדיבי העם לסייע בעבור אברכי הכוללים, ואף נסע לציון התנא האלוקי רשב"י להעתיר בעד התורמים, ישב עם גבירים והתאמץ בפעולות רבות ובחודש האחרון לחייו אף טרח ואפה מצות עבור נדיבי מוסדות עטרת שלמה, הכל כדי שיוכלו עמלי התורה לשבת וללמוד ברוע ללא מפריעים, ואף זה היה שאיפתו לעצמו שיוכל להגות בתורה ללא הפרעות.

*** דגל התורה

בתשמ"ט בהקמת התנועה הקדושה דגל התורה, נשא בעולה, ואף חרג מהרגלו והשתתף בכינוסי התנועה אף שלא היה רגיל באותם שנים, וזאת עשה כדי שישמעו לדעת התורה ויצביעו לתנועה וחיזוק מפעלותיה.

בט"ו שבט תשמ"ו קרא יחד עם מרנא ראש הישיבה אילת השחר ומרנא פוה"ד הגר"נ קרליץ, לאסיפת ראשי ישיבות ראשי כוללים ובני תורה לחיזוק דעת רבותינו בענינים העומדים על הפרק, שנערך בברכת מרנא ראש הישיבה אבי עזרי בכ"ה שבט באולמי קרויזר.

יצויין כי בהקמת התנועה הקדושה כשהגיעו נציגי התנועה דגה"ת לקבל מרבינו ברכת הדרך, התבטא בפניהם כי כשעושים לשם שמיים יש סיעתא דשמיא, ושהרב שך מתכוון לשם שמיים אין כל ספק, וכן למעשה היה ניכר לעין כל, הנהגתו עצמו, לפעול בנקיות לשם שמיים, ללא חת מכל המקטרגים מבית ומחוץ, ואף אם יהיו אי אלו שלא יבינו או לא ירצו להבין...

ובתשע"ב נלחם בכת שקמה אז כדי לעקור את התורה וכל כבוד התורה ורוצים שכל העולם יתנהל אך ורק על פי כמה עמי ארצות, רבינו התבטא בחריפות כנגדם, והורה להתרחק מעדת קורח.

ובתשע"ט בסיום שעורו ביארציט החזון איש, דיבר ברבים בחשיבות הצבעה לדגה"ת, ולמרות שתמיד נמנע מכך מפני שהיה קשה בעבורו לדבר מול קהל, אך כיוון שהעול נפל על שכמו ודאג לעם ישראל שילכו בדרך התורה, וצריכים נציגים שיעמדו לסייע לעמלי התורה, ולהלחם נגד אויבי התורה המנסים להפריע בלימוד וקיום התורה רח"ל, וע"כ התאמץ מאד ויצא מגדרו.

ולמרות גילו וחולשתו ביקש לנסוע לרחבי הארץ בקריאה לעורר הרבים בחובה הגמורה להצביע אך ורק לתנועה ולראש העיר הראוי כל מקום לפי ענינו.

וכן אף עשה בסבבי מערכות הבחירות לכנסת, ומרן ר"י פוניבו' הגרב"ד פוברסקי התבטא ע"ז בהתפעלות: אני מתבייש ממנו הוא נוסע לטבריה, לשם ולשם, ר' חיים זה ספר תורה, השם שלו שר התורה, בשביל לימוד תורה אין מעצור, הולכים להשמיד אותך אז צריך ללחום במסירות נפש, ואז ר' חיים מקבל כוחות לנסוע, וזה גם מחייב אותי, מה שאפשר עד כלות הנפש.

ובאמת הקהל עמד ברטט בזכות הגדולה שזוכים כאשר רבינו מגיע לעירם, ולעמוד במחיצתו וכפי שזעק מרן ר"י עטרת ישראל הגרב"מ אזרחי בכינוסי כבוד התורה: התאספנו כאן לזכות להיות במחיצתו של גדול הגדולים גאון הגאונים צדיק הצדיקים מרן שר התורה והיראה.

כל רגע מחושב אצלו, הוא צריך ללמוד, תדעו לכם אין לנו את הכושר להבין מה כולל האדם הזה בבלי ירושלמי ספרא ספרי מכילתא תוספתא, ואיש מופת האיש הזה ומלוב"ן וכל הברכות שלו על ראשינו אם נעמוד במבחן, להצביע כולנו ג', וב"ה בזכות זה ראו סיעתא דשמיא והתנועה גדלה והתחזקה.

וביום הדין לדורות טרח מיד לאחר תפילת שחרית קודם סעודתו להצביע עבור יהדות התורה, וישב במשך היום בחרדה נוראה עם ספר התהילים בתפילה ובדאגה לצביון וקיום התורה בעם ישראל, ובין לבין השיב על השאלות הרבות שהגיעו לשולחנו בעניני הבחירות.

ובמשך כל השנה עלו בפניו שלוחי דרבנן מרחבי הארץ, והעלו בפניו שאלות הקשות העומדות על הפרק, ורבינו השיב להם והדריכם האיך להתמודד בנבכי התקופה.

וכשהוקמה רח"ל ממשלת זדון באיר תשפ"א, התבטא בכאב כי זו גזירה קשה וצריך להתפלל, וכתב מכתבים חדים ובהירים כנגד הרשעים אשר גמרו אומר לפגוע בכל עמודי העולם, והורה יחד עם מרן ראש הישיבה כי יש להתחזק בתורה במידות טובות ובאמונה, ולזעוק בצעקה לפני ריבון כל העולמים.

*** נגעי הדור

הזהיר הרבים במאד מאד כנגד כלי המשחית פגעי הטכנולוגיה הנוראים, בתקיפות רבה כתב כנגד כלי מחריב העולם, ע"ז דדורינו, האינטרנט הארור, והתבטא ע"ז כי הוא בבחינת יהרג ואל יעבור, וכל הצרות באות בעוון זה.

וכשלאחרונה גורמי ממשלת הזדון רוצים לפגוע בחומת הפלאפונים הכשרים, כתב מכתב מדם ליכו בכאב, וכי יש ללחום בכל הכוח כנגד מזימתם המרושעת, ואף מינה יחד עם מרן רה"י שלוחים נאמנים לעמוד בפרץ.

עמד לבצר חומות הדת מנגע המכללות והאקדמיה הארורה, יצא בעוז להציל מבנות ישראל מרדת שחת, לבל ילמדו באילו מקומות הפוגעים בנשמתם הטהורה, ובכלל סלד מתחלואי הדור, "המודה" וכו', ועצר בגופו בפעולות רבות הסתף לזה.

*** על המצאת פתיל תכלת

והתנגד לחידוש ענין לבישת פתיל תכלת בציצית, והשיב לשואלים כי אין בדבריהם ממש שחז"ל אמרו שהתכלת נגנז, עוד נשאל דלא נזכר בחז"ל עד אימתי נגנז והשיב וז"ל כמו כל הדברים שנגנזו ואין עתידין להגלות עד יבוא גואל עיי' אבות דר' נתן פמ"א הי"ב, וכשניסו לטעון שיש ראיות מראשונים ואחרונים, עייין בספרים ואמר שאין ראיות ברורות ומשיח אי"ה יביא את התכלת.

וחזר על דברי דודו מרנא החזון איש זיע"א שהתנגד להליכה עם תכלת, והביא המדרש שהתכלת נגנז, ושלא שייך בזה אם לא יועיל לא יזיק וכמו אדם שיעשה משונים ויאמר אם לא יועיל לא יזיק, והורה לרבים ששאלו בענין, כי לא ילבשו ציצית עם התכלת.

*** ציפיה לישועה ומעלת ארץ הקודש

עורר רבות בענין ציפיה לישועה, והתבטא כי המשיח עומד בפתח, אך סלד מאד מהתעסקות בנקיבת תאריכים, וכדאיתא בחז"ל תיפה רוחם של מחשבי קיצים, וע"פ ביאור הרמב"ם, אלא רק לעורר כי קרוב קץ ישועתינו ולהתחזק בתורה וגמילות חסדים, ולזעוק ולהתפלל לרבון העולמים שיחיש לגאלינו בתשועת עולמים.

וחיזק תורנות שנערכה בין הבחורים בישיבות מובחרות כדי לשמור על קדושת פירות השביעית המובאים לישיבה, וענה בארוכה על שאלותיהם, וציין כי אף על התורנים יתקיים ברכת וציויתי את ברכתי.

עורך בני הישיבות ואברכי הכוללים ללמוד הלכותיה, ואמר כי בלימוד הלכות שמיטה אף שאינן נוגעות למי שאינו חקלאי מקיימים בזה נשלמה פרים שפתינו כדכתיב בח"ח בספר תורה אור, ואף על הלומדים חל ברכת התורה וציויתי את ברכתי, שרק ע"י לימוד הלכות אפשר לדעת האיך לקיים השמיטה.

ובערב שמיטה זו תיקן לימוד שני הלכות ברמב"ם שמיטה ויובל, וחרט בכת"ק כי בזה ינצלו מכל הצרות, ועמד בראשות הסיום מחזור הראשון ברמב"ם שמיטה ויובל שנערך בראשות גדולי ישראל בבית מדרשו לדרמן, והשתתף בכינוס אלפי ילדי בני ברק לחיזוק לימוד דיני שביעית שנערך ע"י העיריה בהיכל חסידות ויז'ניץ.

מורשתו הגדולה – ללכת אחר מוסרי התורה

וכעת אחר ככה המאור הגדול ואף אין לנו תמורתו, צריכים אנו לדעת כי חייבים אנו בכל דור ללכת אחר שופט שבימיך, וזה גמ' מפורשת ראש השנה כ"ה ע"ב, והרי ראינו כמה רבינו דאג וחרד למען שגדולי הדור ינהיגו את הדור כפי שהיה ויהיה בכל הדורות (מתוך מכתבו מרחשון תשע"ד) והתרחקות מכל בעלי גאוה הפוגעים בהנהגת התורה, ומתיימרים כביכול הם מצילים את עם התורה, ובקנאות מזוייפת כביכול לשם שמיים גורמים ההיפך ומחריבים העולם, ירחם עלינו ה' מהם ומשכמותם.

וב"ה בחסדו הגדול זכינו לעמוד האור אשר הולך לפני המחנה, רשכבה"ג מרן ראש הישיבה שליט"א ושמעתי מעדים נאמנים כי רבינו הורה שיש לברך עליו ברכת שחלק מחכמתו, ואיתו עימו שאר חברי מועצתה"ת, ולאורם נסע ונלך, וניצמד לכל הוראותיהם.

והיא גופא מורשתו הגדולה של רבינו, וכפי שנכתב ע"ד בהחלטות כינוס גדולי התורה בכ"ה שבט תשמ"ו (שציינו לעיל), האסיפה מכריזה בבחינת קיימו וקבלו על ציות מוחלט לדעת מרנן ורבנן זיע"א ויבלחט"א, ולדעת מרנן ורבנן שליט"א שלאורם ניסע ונלך ובנתיבתם נצעד עד ביאת הגואל בב"א, והביעו רבותינו במחאה גלויה ונמרצת, על הפגיעות החוזרות ונשנות, וטבילת קולמוס בתרעלה, והוצאת כתבי פלסטר, בדברי הבל ורעות רוח, נוגד דעת התורה ונושאי דברה ברמה - מרנן ורבנן שליט"א.

ונסיים בתפילה לרבון העולמים שנזכה בקרוב לביאת משיח צדקנו ויקיצו וירננו שוכני עפר, בב"א.

וכפי שהשיב במענה לשאלת הציבור בשלהי אד"א שנה זו, בענין מלחמה המשתוללת בין רוסיה לאוקראינה, ציין דברי חז"ל מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח יעסוק בתורה וגמילות חסדים, וכן הורה לעיין בדברי חז"ל מדרש רבה על בראשית מ"ב, ד', "אם ראית מלכויות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח".

ומאד עודד שיבואו לארץ הקודש, ושלא יהיו בטומאת ארץ העמים, ופעם ציין על הפרצות הגדולות בחו"ל בפגעי הטכנולוגיה, ובחינוך ועוד, מה דמבואר בגמ' בערכין דף ל"ב ע"ב, שזכות ארץ ישראל מגן כסוכה מע"ז, ואדונינו הגר"א כתב שהזכות מגן מכל ג' עבירות, ואף ציין הגמ' בסוף כתובות כל הדר בחו"ל כמי שאין לו אלוק, והזהיר במאד לא לצאת לחו"ל ורק במקרים נדירים התיר ליסוע.

אך התנגד בתקיפות להתגרות באומות למען ישוב ארץ ישראל שאין זו דרך התורה כפי שנכתב על דעתו וע"ד מרן רה"י בערב שבועות בשנה שעברה.

בגנות פחד ודאגה

היה מעודד ומרגיע רבות לבבות נשברים בעיתות קושי וצער, בפרט ידוע במלחמת המפרץ התבטאותו לשמור המסיכות לפורים... ובספרו הקדוש ארחות יושר הרחיב בפרק שלם מקורות מחז"ל בענין פחד ודאגה, וציין בתו"ד כי יש אנשים שמפחדים תמיד ומתייראים מכל מיני פורעניות כגון ממחלות ומלחמות, וכתב כי הדאגות מזיק לגוף וגורם לכל מיני מחלות ר"ל וכל זה בא ממיעות אמונה, ואין לדאוג רק על התורה ומצות, ויש להתפלל להקב"ה שיהא הכל טוב ולא יותר (ע"ע בארוכה בסימן כ"ג)

ויש עוד להרחיב בדברים רבים לבלי סוף בדרכי ושבילי הנהגתו הרוממה, אך ניסינו להביא נגיעה קלה בקצה קצהו של ההר הגדול, שבילי הנהגת קדשו.

למען קדושת השביעית

בליבו היתה פינת יקרת לקדושת השמיטה, ועמד בעוז יחד עם שאר רבותינו מוסרי התורה למען יקיימו שמירת השמיטה בדקדוקה וכהלכתה, וחלילה שלא יסתמכו על היתרים מדומים, העוקרים את המצווה רח"ל.

וחיזק ועודד מאד החקלאים גיבורי כח, בע"פ ובכתב, וכבר בצעירותו נסע יחד ללוות את דודו מרנא ורבנא החזון איש זיע"א שנסע לשדות כמושב נתיבה, שהכריע בשאלות שהתעוררו השביעית, ודרכי דודו מרנא החזון"א מסר והמשיך, והתבטא בשמו כי כתוב בגמ' מוצאי שביעית בן דוד בא, וזה אם ישמרו הלכותיה, וקודם פורים השתא ענה לשואלים כי השנה דיין קדימה במתנות לאביונים, הוא לתת לחקלאים, גיבורי הכח.